

АНОТАЦІЯ

Турутя З.О. Способи захисту порушеного права в адміністративному судочинстві України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Міністерства освіти і науки України, Харків, 2026.

Дисертація присвячена адміністративно-правовій характеристиці способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві України. З'ясовано, що під способами захисту порушених прав в адміністративному судочинстві можна розуміти систему як передбачених, так і не передбачених законом ефективних матеріально-правових засобів примусового припинення порушень із боку суб'єктів владних повноважень та інших осіб прав, свобод та законних інтересів особи, які корелюють з суттю порушеного права та здійснюються адміністративним судом з метою виконання завдань та реалізації основних засад адміністративного судочинства на підставі поданого адміністративного позову у межах відповідної процесуальної форми, результатом чого є відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів, відшкодування шкоди, а також забезпечення верховенства права, законності, правопорядку, захищеності конституційного ладу та національної безпеки України.

На підставі аналізу адміністративно-процесуальної доктрини виявлено підходи, які пов'язані з розумінням способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві у контексті адміністративного позову, процесуальних форм та інших аспектів змістовної діяльності адміністративного суду. Ураховуючи такий підхід, у дисертації було проаналізовано способи захисту з точки зору як права на звернення до суду (стаття 5), так і в контексті повноважень адміністративного суду при вирішенні справи (статті 245 КАС України).

Доведено, що способи захисту порушеного права в адміністративному

судочинстві базуються на праві на судовий захист, яке, у свою чергу, охоплює право на позов. Позов, будучи підставою для відкриття провадження у справі, її розгляду по суті, винесення судового рішення, виступає важливим інструментом для постановки питання про застосування адміністративним судом способів захисту порушених прав. Причому на підставі доктринальних положень, приписів чинного адміністративного процесуального закону та практики здійснення адміністративного судочинства було доведено суттєвий вплив адміністративного позову на діяльність адміністративного суду, у тому числі й в аспекті застосування останнім способів захисту порушених прав.

З'ясовано, що позов як фіксація та оформлення вимог містить указівки на відповідні способи захисту прав і свобод, проте застосування таких способів безперечно здійснюється суб'єктом правозастосування — адміністративним судом. З цього погляду позов виступає єдиною ланкою між волевиявленням особи щодо захисту її прав і свобод шляхом прохання до суду про їх захист та діяльністю суду щодо такого захисту шляхом застосування відповідних способів захисту порушених прав.

У дисертації було проведено порівняльний аналіз положень КАС України з положеннями іншого законодавства (ЦК України, ЦПК України, ГПК України) та виявлено специфіку закріплення способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві, яка полягає у їхньому комплексному закріпленні у межах КАС України як нормативно-правовому акті процесуального права.

З'ясовано, що використання саме у КАС України підходу щодо можливості застосування інших способів захисту, які не передбачено законом, але й йому не суперечать та забезпечують ефективний захист прав і свобод в адміністративному судочинстві відповідає, з одного боку, специфіці публічно-правового спору, а з іншого — специфіці адміністративного судочинства. Така специфіка відбивається на особливостях розуміння та реалізації принципів змагальності сторін та диспозитивності (залежність дій

адміністративного суду від вимог позивача і заперечень відповідача), які у вищевказаних умовах доповнюються принципом офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

Доведено, що концепція «ефективного захисту права» не може поширюватися лише на застосування інших способів захисту прав, свобод та інтересів особи, як це вказується у деяких наукових джерелах. Адже, ефективний захист прав і свобод повинен повною мірою стосуватися застосування судом усіх способів захисту, що як прямо передбачено законом, так і тих, що ним не передбачено, але які йому не суперечать. У зв'язку з цим коли йдеться про інший спосіб, який не суперечить закону, то він повинен забезпечувати саме більш ефективний захист, що зменшить довільність його обрання. З урахування викладеного, у дисертації запропоновано доповнити ті положення КАС України, які стосуються інших способів захисту прав і свобод словами про більшу ефективність та викласти їх таким чином: «інший спосіб захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, який не суперечить закону і забезпечує більш ефективний захист таких прав, свобод та інтересів».

У межах дисертаційного дослідження встановлено, що КАС України на сьогодні формулює правову модель, відповідно до якої вибір іншого способу захисту прав і свобод визначається виключною прерогативою суду, а не особи. Остання має право просити суд про застосування способів захисту прав і свобод, які передбачено у пунктах 1-6 частини першої статті 5 КАС України, а суд може такий захист здійснити в інший спосіб, який не суперечить закону та забезпечує ефективний захист (частина друга статті 5 КАС України). З метою забезпечення правової визначеності щодо можливості особи у відповідності до закону просити суд про захист прав в інший спосіб пропонується внести зміни до частини першої статті 5 КАС України шляхом доповнення останньої пунктом 7. У роботі запропоновано пункт 7 частини першої статті 5 КАС України сформулювати таким чином:

«1. Кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом: 7) застосування іншого способу захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, який не суперечить закону і забезпечує більш ефективний захист таких прав, свобод та інтересів».

У межах подальшого аналізу положень КАС України щодо способів захисту порушених прав, з'ясовано, що формулювання пункту 10 частини другої статті 245 КАС України має певні недоліки законодавчої техніки, пов'язані з філологічними та спеціально-юридичними аспектами. У зв'язку з цим у дисертації пропонується така редакція пункту 10 частини другої статті 245 КАС України: «2. У разі задоволення позову суд може прийняти рішення про: 10) застосування іншого способу захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, який не суперечить закону і забезпечує більш ефективний захист таких прав, свобод та інтересів».

Ураховуючи системний підхід та бачення обраної проблематики обґрунтовується потреба у системному погляді на способи захисту порушених прав в адміністративному судочинстві. Причому під системою способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві пропонується розуміти чітко впорядковану сукупність як передбачених, так і не передбачених законом ефективних засобів припинення порушень з боку суб'єктів владних повноважень та інших осіб прав, свобод та законних інтересів, яка передбачає, з одного боку, відповідні можливості для особи звернутися до адміністративного суду і просити про захист порушених прав способом, що є ефективним та таким, що максимально відповідає суті порушених прав, свобод та законних інтересів, сприяє їх відновленню, відшкодуванню шкоди, а, з іншого боку, створює умови для справедливого,

неупередженого та своєчасного вирішення адміністративним судом спорів у сфері публічно-правових відносин із метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень із боку суб'єктів владних повноважень.

Спираючись на практику застосування способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві обґрунтовується позиція, що наведена система не може обмежуватися тільки способами захисту, які хоч і є основою цієї системи, але не виступають як єдиний її компонент. Саме тому, пропонується бачення вказаної системи крізь призму таких елементів: 1) юридичне підґрунтя застосування способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві; 2) самі способи, що мають відповідний потенціал для застосування до конкретних ситуацій у межах порушених прав, свобод та законних інтересів; 3) суб'єкти звернення; 4) суб'єкти, щодо яких ставиться питання про застосування конкретних способів захисту порушених прав; 5) суб'єкти правозастосування (адміністративні суди); 6) об'єкти системи – публічно-правовий спір, який виникає у зв'язку з виконанням або невиконанням суб'єктом владних повноважень зазначених функцій унаслідок чого відбувається порушення прав, свобод та законних інтересів особи.

Беручи до уваги цілісну концепцію та змістовне бачення способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві як системного явища, такі способи класифікуються за критеріями: - за спрямованістю на захист та поновлення відповідно прав чи свобод, або законних інтересів; - за спрямованістю на захист окремої групи прав і свобод; - за видом органів публічної влади щодо дій чи актів до яких ставить питання про застосування конкретних способів захисту; за видом актів суб'єктів владних повноважень; за характером визнання наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень; за вказівкою у законі на конкретний спосіб захисту прав тощо. Класифікація за цими критеріями спирається передусім на об'єкти захисту, вид суб'єктів владних повноважень, характер їхніх дій,

виданих актів чи їхню компетенцію, а також на те, чи передбачено безпосередньо КАС України відповідний спосіб чи ні.

У дисертації здійснено аналіз судової практики, на підставі якого було напрацьовано такі критерії застосування способів захисту порушених прав: 1) легітимна мета, що суттєвим чином повинна корелювати з суттю порушених прав і свобод; 2) наявність відповідного порушення суб'єктом владних повноважень прав, свобод або законних інтересів особи на момент її звернення до адміністративного суду; 3) реальність порушення індивідуальних та конкретизованих прав і свобод; 4) наявність матеріально-правової заінтересованості позивача, що передує розгляду питання стосовно правомірності рішення, яке оскаржується; 5) наявність спору, що базується на порушеному праві, яке підлягає судовому захисту; 6) дотримання пропорційності між пропонованими, а в подальшому і застосованими адміністративним судом способами захисту порушених прав та поставленою метою; 7) доведеність та обґрунтованість застосування відповідних способів захисту; 8) забезпечення максимально дієвого поновлення порушених прав за існуючого законодавчого регулювання; 9) адекватність фактичним обставинам справи; 10) не суперечливість докорінній сутності позовних вимог, визначених особою, що звернулася до суду; 11) узгодженість із обов'язком суб'єкта владних повноважень діяти виключно у межах, порядку та способу, передбаченого законом; 12) наявність в особи, яка звернулася з позовом, суб'єктивного матеріального права або законного інтересу у його розумінні органом конституційної юрисдикції, на захист якого подано позов; 13) забезпечення через застосування конкретного способу захисту поновлення порушеного права, а у разі неможливості такого поновлення – гарантування можливості отримати відповідну компенсацію; 14) повне забезпечення мети правосуддя та дотримання принципу процесуальної економії.

Доведено, що діяльність адміністративного суду у межах застосування інших способів захисту порушеного права повинна здійснюватися через

застосування аналогії закону та у разі відсутності такого — аналогії права. Причому як у випадку із застосуванням аналогії закону, так і у випадку із застосуванням аналогії права адміністративний суд повинен керуватися чітко сформульованою системою критеріїв, урахування яких повинно бути для нього обов'язковим та таким, що сприяє досягненню головної мети адміністративного судочинства.

При застосуванні іншого способу захисту порушеного права шляхом використання юридичної техніки, пов'язаної з аналогією закону, адміністративний суд повинен ураховувати такі критерії: 1) не можливість застосування до обставин конкретної адміністративної справи способів захисту порушеного права прямо передбачених пунктами 1-6 частини першої статті 5, пунктами 1-8-1 частини другої статті 245 КАС України та іншими положеннями КАС України; 2) відсутність ситуації пов'язаної з визначенням підстав, меж повноважень та способу дій органів державної влади та місцевого самоврядування як основи для заборони щодо застосування аналогії закону (друге речення частини шостої статті 7 КАС України); 3) інший спосіб захисту відповідає обставинам конкретної адміністративної справи та у першу чергу характеру порушених прав та є адекватним стосовно допущеного їх порушення із боку суб'єкту владних повноважень; 4) інший спосіб повинен бути подібним та схожим до способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві, що прямо передбачено законом (пункти 1-6 частини першої статті 5, пункти 1-8-1 частини другої статті 245 КАС України та інші положення КАС України); 5) такий інший спосіб захисту не повинен суперечити законодавству про адміністративне судочинство в аспекті його розуміння статтею 3 КАС України; 6) спосіб захисту повинен бути більш ефективним у конкретній ситуації ніж ті способи, що прямо передбачено КАС України; 7) спосіб повинен базуватися на положеннях, зафіксований у статті 2 КАС України та інших засадничих положеннях цього Кодексу; 8) при пошуку іншого способу захисту порушених прав слід у першу чергу шукати в інших положеннях КАС

України; 9) у разі відсутності у КАС України іншого способу захисту порушених прав, що відповідав би всім необхідним критеріям, такий спосіб слід шукати у відповідних положеннях ЦК України, а потім в інших законодавчих актах; 10) застосування інших способів захисту порушеного права повинно бути виваженим і таким, що належним чином обґрунтовано, у тому числі й на науково-практичному рівні (зокрема, через інститут експертів з питань права (*amicus curiae*)); 11) застосування інших способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві повинно бути реалізовано з урахування останніх досягнення правової науки та практики щодо застосування правил, прийомів та способів сучасної правозастосовної юридичної техніки; 12) застосований адміністративним судом такий спосіб порушеного права повинен мати потенціал до реального виконання.

У дисертації також доведено, що адміністративний суд, обираючи шляхом застосування аналогії права інший спосіб захисту порушеного права повинен урахувувати такі критерії: 1) встановити відсутність можливості застосування іншого способу захисту порушеного права в адміністративному судочинстві шляхом аналогії закону; 2) відсутність підстав, щодо яких забороняється аналогія права; 3) інший спосіб захисту повинен відповідати обставинам конкретної адміністративної справи та у першу чергу характеру порушених прав та має бути адекватним стосовно допущеного їх порушення з боку суб'єкту владних повноважень; 4) інший спосіб повинен бути подібним та схожим до способів захисту порушених прав в адміністративному судочинстві, що як прямо передбачено КАС України, так і положеннями інших законів; 5) сформульований таким чином спосіб захисту порушеного права не повинен суперечити законодавству про адміністративне судочинство в аспекті його розуміння статтею 3 КАС України; 6) спосіб захисту порушених прав повинен бути більш ефективним у конкретній ситуації ніж ті способи, що прямо передбачено КАС України чи виведено шляхом міжгалузевої аналогії закону; 7) спосіб повинен базуватися на основних засадах (принципах) адміністративного судочинства; 8) спосіб

повинен базуватися на конституційних принципах та у першу чергу тих, що складають засади конституційного ладу; 9) спосіб захисту порушених прав повинен базуватися на загальних засадах права; 10) застосування інших способів захисту повинно бути виваженим, а також належним чином обґрунтованим; 11) застосування інших способів захисту порушеного права повинно бути реалізовано з урахування останніх досягнень правової науки та практики щодо застосування правил сучасної юридичної техніки; 12) сформульований та застосований адміністративним судом такий спосіб порушеного права повинен мати потенціал до реального виконання.

Ключові слова: способи захисту порушених прав в адміністративному судочинстві; адміністративний суд; адміністративне судочинство; суб'єкти владних повноважень; принципи адміністративного права та адміністративного судочинства; порушення прав, свобод та законних інтересів особи.

SUMMARY

Turutia Z.O. Methods of protecting violated rights in administrative proceedings of Ukraine. – Qualification scholarly paper: a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 081 Law. – V. N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2026.

The dissertation is devoted to the administrative-legal characteristics of the methods of protection of violated rights in administrative proceedings of Ukraine. It was found that the methods of protection of violated rights in administrative proceedings can be understood as a system of both stipulated and not stipulated by law effective substantive legal means of forcibly terminating violations by subjects of power and other persons of the rights, freedoms and legitimate interests of a person, which correlate with the essence of the violated right and are carried out by an administrative court in order to fulfill the tasks and implement the basic principles of administrative proceedings on the basis of the filed administrative claim within the framework of the appropriate procedural form, the result of which is the restoration of violated rights, freedoms and legitimate interests, compensation for damage, as well as ensuring the rule of law, legality, law and order, protection of the constitutional system and national security of Ukraine.

Based on the analysis of the administrative procedural doctrine, approaches have been identified that are related to the understanding of the methods of protecting violated rights in administrative proceedings in the context of an administrative claim, procedural forms and other aspects of the substantive activities of the administrative court. Taking into account this approach, the dissertation analyzed the methods of protection from the point of view of both the right to appeal to court (Article 5) and in the context of the powers of the administrative court in resolving the case (Article 245 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine).

It has been proven that the methods of protecting a violated right in administrative proceedings are based on the right to judicial protection, which, in

turn, includes the right to sue. The lawsuit, being the basis for opening proceedings in the case, considering it on the merits, and issuing a court decision, is an important tool for raising the issue of the application by the administrative court of methods of protecting violated rights. Moreover, based on the doctrinal provisions, the provisions of the current administrative procedural law and the practice of administrative proceedings, it was proven that the administrative claim has a significant impact on the activities of the administrative court, including in the aspect of the latter's application of methods for protecting violated rights.

It was found that the claim as a fixation and formalization of claims contains indications of the appropriate methods for protecting rights and freedoms, however, the application of such methods is undoubtedly carried out by the subject of law enforcement - the administrative court. From this point of view, the claim acts as a connecting link between the expression of the will of a person to protect his rights and freedoms by requesting the court to protect them and the activities of the court regarding such protection by applying the appropriate methods for protecting violated rights.

The dissertation conducted a comparative analysis of the provisions of the CAS of Ukraine with the provisions of other legislation (the Civil Code of Ukraine, the Code of Civil Procedure of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine) and revealed the specifics of the consolidation of methods of protection of violated rights in administrative proceedings, which consists in their comprehensive consolidation within the CAS of Ukraine as a regulatory legal act of procedural law.

It was found that the use of the CAS of Ukraine approach to the possibility of applying other methods of protection that are not provided for by law, but do not contradict it and provide effective protection of rights and freedoms in administrative proceedings corresponds, on the one hand, to the specifics of a public law dispute, and on the other hand, to the specifics of administrative proceedings. Such specificity is reflected in the peculiarities of understanding and implementing the principles of adversarial nature of the parties and dispositivity

(the dependence of the actions of the administrative court on the claims of the plaintiff and the objections of the defendant), which in the above conditions are supplemented by the principle of official clarification of all circumstances in the case.

It is proven that the concept of "effective protection of rights" cannot be extended only to the application of other methods of protection of rights, freedoms and interests of a person, as indicated in some scientific sources. After all, effective protection of rights and freedoms should fully concern the application by the court of all methods of protection, both directly provided for by law and those not provided for by it, but which do not contradict it. In this regard, when it comes to another method that does not contradict the law, it should provide more effective protection, which will reduce the arbitrariness of its choice. Taking into account the above, the dissertation proposes to supplement those provisions of the Civil Procedure Code of Ukraine that relate to other methods of protection of rights and freedoms with words about greater effectiveness and to state them as follows: "another method of protecting the rights, freedoms, interests of a person and a citizen, other subjects in the sphere of public legal relations from violations by subjects of power, which does not contradict the law and provides more effective protection of such rights, freedoms and interests."

As part of a further analysis of the provisions of the CAS of Ukraine regarding methods of protecting violated rights, it was found that the wording of paragraph 10 of part two of Article 245 of the CAS of Ukraine has certain shortcomings of legislative technique related to philological and special legal aspects. In this regard, the dissertation proposes the following wording of paragraph 10 of part two of Article 245 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine: "2. In the event of satisfaction of the claim, the court may decide on: 10) the application of another method of protecting the rights, freedoms, interests of a person and a citizen, other subjects in the sphere of public legal relations from violations by subjects of authority, which does not contradict the law and provides more effective protection of such rights, freedoms and interests."

Taking into account the systemic approach and vision of the chosen issue, the need for a systemic view of the methods of protecting violated rights in administrative proceedings is substantiated. Moreover, the system of methods of protecting violated rights in administrative proceedings is proposed to be understood as a clearly ordered set of both provided for and not provided for by law effective means of stopping violations by subjects of authority and other persons of rights, freedoms and legitimate interests, which provides, on the one hand, appropriate opportunities for a person to apply to the administrative court and request protection of violated rights in a way that is effective and that maximally corresponds to the essence of the violated rights, freedoms and legitimate interests, contributes to their restoration, compensation for damage, and, on the other hand, creates conditions for a fair, impartial and timely resolution by the administrative court of disputes in the field of public law relations in order to effectively protect the rights, freedoms and interests of individuals, the rights and interests of legal entities from violations by subjects of government authority. Based on the practice of applying methods of protection of violated rights in administrative proceedings, the position is substantiated that the above system cannot be limited only to methods of protection, which, although they are the basis of this system, do not act as its only component. That is why a vision of the specified system is proposed through the prism of the following elements: 1) the legal basis for the application of methods of protection of violated rights in administrative proceedings; 2) the methods themselves, which have the appropriate potential for application to specific situations within the framework of violated rights, freedoms and legitimate interests; 3) subjects of the appeal; 4) subjects in relation to whom the question of applying specific methods of protection of violated rights is raised; 5) subjects of law enforcement (administrative courts); 6) objects of the system - a public-legal dispute that arises in connection with the performance or non-performance by a subject of authority of the specified functions, as a result of which the rights, freedoms and legitimate interests of a person are violated.

Taking into account the holistic concept and substantive vision of the methods of protection of violated rights in administrative proceedings as a systemic phenomenon, such methods are classified according to the following criteria: - by their focus on the protection and restoration of rights or freedoms, or legitimate interests, respectively; - by their focus on the protection of a separate group of rights and freedoms; - by the type of public authorities in relation to actions or acts to which the question of applying specific methods of protection is raised; by the type of acts of subjects of authority; by the nature of the recognition of the presence or absence of the subject's competence (authority) authorities; according to the law's indication of a specific method of protecting rights, etc. The classification according to these criteria is based primarily on the objects of protection, the type of subjects of authorities, the nature of their actions, issued acts or their competence, as well as whether the CAS of Ukraine directly provides for the appropriate method or not.

The dissertation analyzes case law, on the basis of which the following criteria for applying methods of protecting violated rights were developed: 1) a legitimate goal that must significantly correlate with the essence of the violated rights and freedoms; 2) the presence of a corresponding violation by the subject of authorities of the rights, freedoms or legitimate interests of the person at the time of his appeal to the administrative court; 3) the reality of the violation of individual and specified rights and freedoms; 4) the presence of a substantive legal interest of the plaintiff, which precedes the consideration of the issue of the legality of the decision being appealed; 5) the presence of a dispute based on on the violated right, which is subject to judicial protection; 6) compliance with proportionality between the proposed, and subsequently applied by the administrative court, methods of protection of violated rights and the set goal; 7) provenness and justification of the application of the relevant methods of protection; 8) ensuring the most effective restoration of violated rights under existing legislative regulation; 9) adequacy to the factual circumstances of the case; 10) non-contradiction to the fundamental essence of the claims determined by the person

who applied to the court; 11) consistency with the obligation of the subject of power to act exclusively within the limits, procedure and manner provided for by law; 12) the presence of a subjective material right or legitimate interest in the understanding of the body of constitutional jurisdiction in whose defense the claim is filed; 13) ensuring the restoration of the violated right through the use of a specific method of protection, and in the event of the impossibility of such restoration - guaranteeing the possibility of receiving appropriate compensation; 14) full provision of the goal of justice and compliance with the principle of procedural economy.

It has been proven that the activities of an administrative court within the limits of the use of other methods of protection of a violated right should be carried out through the application of the analogy of the law and, in the absence of such, the analogy of the law. Moreover, both in the case of the application of the analogy of the law and in the case of the application of the analogy of the law, the administrative court should be guided by a clearly formulated system of criteria, the consideration of which should be mandatory for it and such as contributes to the achievement of the main goal of administrative proceedings.

When applying another method of protecting a violated right by using a legal technique related to the analogy of the law, the administrative court must take into account the following criteria: 1) the impossibility of applying to the circumstances of a specific administrative case the methods of protecting a violated right expressly provided for in paragraphs 1-6 of part one of Article 5, paragraphs 1-8-1 of part two of Article 245 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine and other provisions of the Code of Administrative Offenses of Ukraine; 2) the absence of a situation related to determining the grounds, limits of powers and the method of action of state authorities and local self-government bodies as a basis for a ban on the application of the analogy of the law (the second sentence of part six of Article 7 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine); 3) the other method of protection corresponds to the circumstances of a specific administrative case and, first of all, the nature of the violated rights and is adequate in relation to

the violation of them by the subject of public authority; 4) another method must be similar and similar to the methods of protecting violated rights in administrative proceedings, which is directly provided for by law (paragraphs 1-6 of part one of Article 5, paragraphs 1-8-1 of part two of Article 245 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine and other provisions of the Code of Administrative Procedure of Ukraine); 5) such another method of protection must not contradict the legislation on administrative proceedings in the aspect of its understanding by Article 3 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine; 6) the method of protection must be more effective in a specific situation than those methods that are directly provided for by the Code of Administrative Procedure of Ukraine; 7) the method must be based on the provisions set forth in Article 2 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine and other fundamental provisions of this Code; 8) when searching for another method of protecting violated rights, one should first of all look for it in other provisions of the Code of Administrative Procedure of Ukraine; 9) in the absence of another method of protecting violated rights in the Code of Administrative Procedure of Ukraine that would meet all the necessary criteria, such a method should be sought in the relevant provisions of the Civil Code of Ukraine, and then in other legislative acts; 10) the application of other methods of protecting the violated right must be balanced and properly substantiated, including at the scientific and practical level (in particular, through the institute of legal experts (*amicus curiae*)); 11) the application of other methods of protecting the violated rights in administrative proceedings must be implemented taking into account the latest achievements of legal science and practice in the application of rules, techniques and methods of modern law-enforcement legal techniques; 12) such a method of protecting the violated right applied by the administrative court must have the potential for real implementation.

The dissertation also proves that the administrative court, choosing by applying the analogy of law another method of protecting the violated right must take into account the following criteria: 1) establish the absence of the possibility

of applying another method of protecting the violated right in administrative proceedings by analogy of law; 2) the absence of grounds for which the analogy of law is prohibited; 3) another method of protection must correspond to the circumstances of a specific administrative case and, first of all, the nature of the violated rights and must be adequate in relation to the violation committed by the subject of power; 4) another method must be similar and similar to the methods of protecting violated rights in administrative proceedings, which are both directly provided for by the CAS of Ukraine and the provisions of other laws; 5) the method of protecting the violated right formulated in this way must not contradict the legislation on administrative proceedings in terms of its understanding in Article 3 of the CAS of Ukraine; 6) the method of protecting violated rights must be more effective in a specific situation than those methods that are directly provided for by the CAS of Ukraine or derived by inter-branch analogy of the law; 7) the method must be based on the basic foundations (principles) of administrative proceedings; 8) the method must be based on constitutional principles and, first of all, those that constitute the foundations of the constitutional order; 9) the method of protecting violated rights must be based on the general principles of law; 10) the application of other methods of protection must be balanced and duly justified; 11) the application of other methods of protecting violated rights must be implemented taking into account the latest achievements of legal science and practice in the application of the rules of modern legal techniques; 12) such a method of protecting violated rights formulated and applied by an administrative court must have the potential for real implementation.

Keywords: methods of protecting violated rights in administrative proceedings; an administrative court; administrative proceedings; subjects of authority; principles of administrative law and administrative proceedings; violation of rights, freedoms and legitimate interests of a person.